

***Sprawozdanie z realizacji zadań
z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej
za 2012 rok.***

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzeszowie

Maj 2013r.

Wstęp

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzeszowie realizuje zadania wytyczone przez ustawę z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która została uchwalona "...dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta poprzez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami..."

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyraźnie rozdziela kompetencje gminy i powiatu w ten sposób, że do zadań powiatu przypisuje się organizację pieczy zastępczej, zarówno w obszarze rodzinnym jak i instytucjonalnym, natomiast do zadań własnych gminy przypisuje się pracę z rodziną biologiczną dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

Regulacja prawna na poziomie samorządu gminnego zakłada wprowadzenie:

- koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, którego celem w pracy jest umożliwienie powrotu dziecka do rodziny, poprzez pracę polegającą na bezpośrednim kontakcie z rodzinami zastępczymi, monitorowaniu procesu adaptacji dziecka w rodzinie zastępczej, rozwoju psychofizycznego dziecka, stałej współpracy z ośrodkami pomocy społecznej w gminach pochodzenia dziecka, oraz*
- asystenta rodziny, którego celem w pracy jest osiągnięcie przez rodzinę biologiczną podstawowego poziomu stabilności życiowej. Głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dziecka od rodziny lub umożliwienie jak najszybszego powrotu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej do rodziców.*

Zgodnie z założeniem ustawowym w 2012 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzeszowie do katalogu usług wprowadził dodatkowe wsparcie adresowane do rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze w postaci koordynatora pieczy zastępczej powołując Zespół ds. Organizacji Pieczy Zastępczej oraz asystenta rodziny, powołując Zespół ds. Asysty Rodzinnej.

Praca koordynatorów pieczy zastępczej oraz asystentów rodziny wpisuje się w priorytetowe działania polityki społecznej miasta, w szczególności w zakresie wyrównywania szans osób zagrożonych i wykluczonych społecznie jako nowy model pracy środowiskowej, zapewniając profesjonalną pracę z dzieckiem i rodziną, z uwzględnieniem pracy z indywidualnym przypadkiem, pracy grupowej oraz środowiskowej.

Część I.

Organizacja i źródła finansowania Zespołu do Spraw Organizacji Pieczy Zastępczej oraz Zespołu do Spraw Asysty Rodziny w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Rzeszowie.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przyniosła wiele zmian zarówno w podejściu do problemów rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu i wychowaniu dzieci, jak i w organizacji samej pieczy zastępczej. Pojawiła się nowa instytucja „**organizator rodzinnej pieczy zastępczej**”.

Zgodnie z artykułem 76 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz Zarządzeniem Prezydenta Miasta Rzeszowa Nr 109/2011 z dnia 27 grudnia 2011 roku organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Miasta Rzeszowa został wyznaczony Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzeszowie.

Organizator obejmuje rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Zgodnie z prawnym unormowaniem, do zadań koordynatora pieczy zastępczej należy w szczególności:

- udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej,
- przygotowanie, we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, planu pomocy dziecku,
- pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu,
- zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej,
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,
- udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej.

Do realizacji powyższych zadań MOPS w Rzeszowie powołał Zespół do Spraw Organizacji Pieczy Zastępczej w skład którego, wchodzi: kierownik Zespołu, dwóch pedagogów oraz trzech koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

W ramach resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na 2012 rok – „**Koordinator rodzinnej pieczy zastępczej** „, do którego Ośrodek przystąpił dwukrotnie, pozyskał środki finansowe na zatrudnienie jednego koordynatora i dofinansowanie dwóch koordynatorów w łącznej kwocie **42. 986,00 zł.**

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej od dnia 1 stycznia 2012r. wobec rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze gmina podejmuje działania zmierzające do zapewnienia wsparcia, które polega w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
- wzmocnieniu roli funkcji rodziny,
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- pomocy w integracji rodziny,
- przezwyciężaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Zgodnie z założeniami ustawy na gminie spoczywa obowiązek wprowadzenia stanowiska asystenta rodziny, którego zadania polegają na:

- opracowaniu i realizacji planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym,
- opracowaniu, we współpracy z członkami rodzin i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej,
- udzielaniu pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- udzielaniu pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych,
- udzielaniu pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych,
- udzielaniu pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi,
- wspieraniu aktywności społecznej rodzin,
- udzielaniu wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych,

- prowadzeniu indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci,
- sporządzaniu na wniosek sądu opinii o rodzinie i jej członkach,
- współpracy z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Rzeszowie z dniem 1 maja 2012r. powołano Zespół do Spraw Asysty Rodziny. W skład Zespołu wchodzi koordynator Zespołu oraz 5 asystentów rodziny. Są to osoby mające wykształcenie w zakresie pedagogiki, psychologii oraz pracy socjalnej.

Po przeprowadzeniu specjalistycznego szkolenia pracowników, właściwej rekrutacji oraz konsultacji metodycznych do pracy asystenta rodziny wprowadzono nowy model pracy socjalnej – *Podejście Skoncentrowane na Rozwiązaniach*.

Nowością jest również wdrożony model pracy oparty na zespołowości, który skupia się wokół czterech filarów:

1. Zespół ds. Asysty Rodzinnej (praca własna),
2. Zespołowość Pracowników MOPS Rzeszów (współpraca asystentów z pracownikami socjalnymi, koordynatorami pieczy zastępczej, psychologami, pedagogami, konsultantem prawnym),
3. Współpraca z innymi jednostkami na rzecz rodziny (PCPR, placówki opiekuńczo-wychowawcze, sąd, szkoła, świetlice, organizacje pozarządowe),
4. Podnoszenie kompetencji i integracja środowiska asystentów rodziny.

Członkowie Zespołu odbywają cykliczne spotkania z superwizorem a ich działania podlegają systematycznej ewaluacji.

Przystępując do resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na 2012 rok „**Asystent Rodziny**” Ośrodek pozyskał środki finansowe na zatrudnienie asystentów rodziny na okres od maja do grudnia 2012 r.

Koszt zatrudnienia asystentów rodziny w 2012 r wraz z pochodnymi wyniósł **126.243,63 zł.**

- finansowanie z budżetu samorządowego - 34.478,29
- finansowanie z budżetu rządowego - 91.765,34

Część II.

Realizacja ustawowych działań prowadzonych przez Zespół do Spraw Organizacji Pieczy Zastępczej oraz Zespół do Spraw Asysty Rodziny w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Rzeszowie.

Zespół do Spraw Pieczy Zastępczej w 2012 roku zrealizował następujące zadania:

1. Prowadzenie naboru kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej poprzez:
 - rozpowszechnienie na terenie Miasta Rzeszowa ulotek informacyjnych,
 - umieszczenie informacji na stronie internetowej,
 - przygotowanie listu do parafii rzymskokatolickich w Rzeszowie,
2. Kwalifikowanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Kwalifikowanie kandydatów wymaga przeprowadzenia dogłębnej diagnozy pedagogicznej i psychologicznej w zakresie stworzenia właściwego środowiska życia rodzinnego dla przyjmowanego dziecka, motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz kompetencji rodzicielskich:
3. Przygotowanie „Programu szkolenia kandydatów do prowadzenia pieczy zastępczej”, który został zatwierdzony przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej decyzją znak DSR-I-5121-19-1-TU/12 z dnia 18 kwietnia 2012 r. na okres 5 lat,
4. Gromadzenie niezbędnej dokumentacji kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej - 30 kandydatów,
5. Przeprowadzenie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy w nawiązaniu do art. 42 cyt. ustawy - 16 rodzin,
6. Prowadzenie działalności diagnostyczno - konsultacyjnej - 11 rodzin,
7. Wydawanie opinii o spełnianiu warunków i oceny predyspozycji do sprawowania pieczy.
8. Przygotowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka (zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 roku w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej) - zorganizowano 2 bloki szkoleń (przeszkolono

- 10 osób, wydano 10 zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia i 10 opinii o spełnianiu warunków),
9. Zapewniając pomoc i wsparcie osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, zorganizowano:
 - 2 szkolenia informacyjne dla rodziców zastępczych w celu zapoznania ich z zapisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w dniach 24 i 25 kwietnia 2012 r.;
 - szkolenia adresowane do osób pełniących funkcję rodzin zastępczych wychowujących dzieci powyżej 12 roku życia z następującej tematyki: „Problemy związane z kontaktem, umiejętnością komunikacji interpersonalnej w rodzinie zastępczej” - 19 września 2012 r., „Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży w sieci” - 5 października 2012 r.; „Seksualność dzieci i młodzieży – temat tabu” - 17 października 2012 r.; „Uzależnienia wśród młodzieży (palenie tytoniu, alkohol, narkotyki, leki i inne środki chemiczne, hazard)” - 13 listopada 2012 r.,
 - grupę wsparcia prowadzoną przez pracowników MOPS - 12 osób;
 - wsparcie wolontariuszy polegające na pomocy w nauce wychowankom umieszczonym w rodzinnych formach pieczy zastępczej – wprowadzono wolontariuszy do 19 rodzin,
 10. Współpraca ze środowiskiem lokalnym, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi,
 11. Przygotowanie i realizowanie „Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2012 – 2014”,
 12. Prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, które potrzebują wsparcia, ukierunkowania i specjalistycznej pomocy psychologicznej i pedagogicznej – dodatkowo zorganizowano i prowadzono grupę socjoterapeutyczną dla wychowanków rodzin zastępczych - 10 wychowanków,
 13. Przeprowadzenie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej - 218 ocen,
 14. Konsultowanie oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej – 958 konsultacji,
 15. Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających - 28 dzieci,

16. Przygotowanie, we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny do dziecka, planu pomocy dziecku - 47 planów,
17. Sporządzanie monitoringu realizacji planu pomocy dziecku - 94 monitoringi,
18. Pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu - 5 rodzin zastępczych,
19. Dostęp do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej - 65 dzieci,
20. Dostęp do specjalistycznej pomocy dla rodziców zastępczych, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej - 161 rodziców,
21. Udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej - 22 wychowanków,
22. Pełnienie funkcji opiekuna usamodzielnienia - 4 wychowanków,
23. Pomoc przy tworzeniu indywidualnego programu usamodzielnienia - 9 wychowanków,
24. Sporządzanie opinii dla rodziny zastępczej niezawodowej, która będzie starała się o zawarcie umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej - 1 rodzina,
25. Prowadzenie rejestru kandydatów zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz osób już pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej, lub rodzinnego domu dziecka,
26. Prowadzenie rejestru wydanych opinii oraz wydanych zaświadczeń kwalifikacyjnych; współpraca z zespołem ds. świadczeń w zakresie prawidłowości wykorzystania przyznanej pomocy finansowej oraz zmiany w sytuacji rodziny i dziecka; udział w zespołach ds. okresowej oceny dziecka.

Wielość przedstawionych powyżej zadań jakie ustawodawca nakłada na zespół realizujący zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wskazuje jak szeroko rozwinięta powinna być działalność tego zespołu. Od pracowników wymagana jest znajomość wielu aspektów prawnych oraz umiejętność dokonywania diagnozy środowiska, w którym żyje dziecko. Ważnym jest umiejętność rozeznania sytuacji rodziny zastępczej, jej potrzeb i zorganizowanie niezbędnej mapy instytucji udzielających wsparcia w szerokim tego słowa znaczeniu: prawnego,

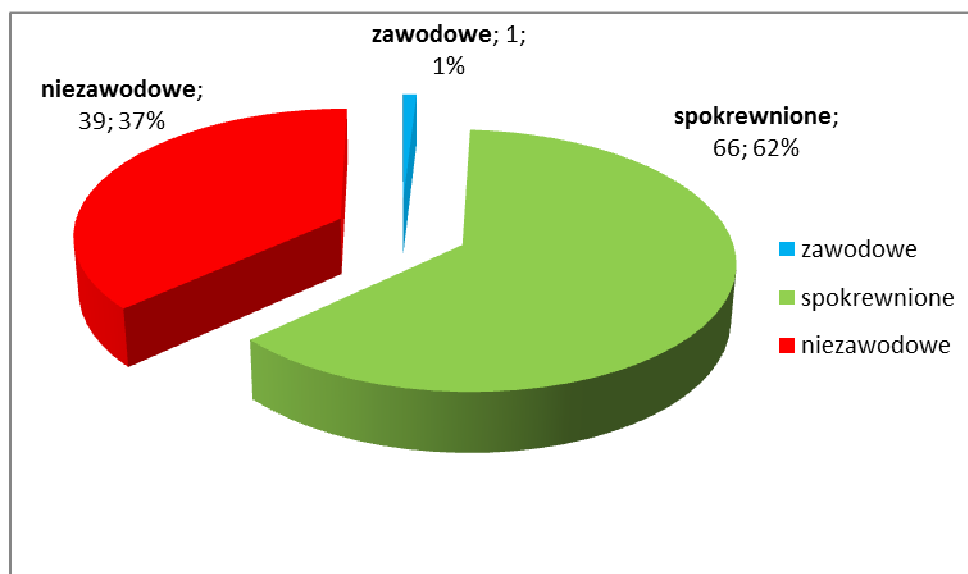
psychologicznego, logopedycznego, medycznego oraz wsparcia ze strony różnego rodzaju instytucji pozarządowych, w tym pomoc ze strony funkcjonującego od dwóch lat na terenie Miasta Rzeszowa, Stowarzyszenia dla Rodzin Zastępczych „Drugi Dom”, które założyli członkowie grupy wsparcia działającej przy MOPS w Rzeszowie.

Rodziny objęte wsparciem organizatora pieczy zastępczej.

Dokonując analizy rodzin zastępczych z terenu Rzeszowa należy zwrócić uwagę na kilka zmiennych tj. ilość rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie miasta, ilość dzieci umieszczonych w tych rodzinach, typy rodzin zastępczych, wiek dzieci oraz wiek rodziców. Jak wynika z obserwacji własnych, ten ostatni ma duże znaczenie dla wydolności wychowawczej i opiekuńczej rodziców zastępczych.

Zgodnie z zapisem ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej od 1 stycznia 2012 r. część rodzin zastępczych spokrewnionych zmieniło swój status na rodziny zastępcze niezawodowe. Na podstawie art. 41 cytowanej ustawy rodzinę zastępczą spokrewnioną tworzą małżonkowie lub osoby będące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, natomiast rodzinę zastępczą niezawodową stanowią małżonkowie lub osoby nie będące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. W związku z powyższym na koniec roku 2012 w Rzeszowie funkcjonowało 106 rodzin zastępczych, w tym 66 rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem i 39 rodzin zastępczych niezawodowych oraz jedna rodzina zastępcza zawodowa. Łączna liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej wynosiła 129.

Wykres: *Typy rodzin zastępczych*

Najczęściej przyczynami umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych na terenie Rzeszowa było osierocenie, porzucenie, niepełnosprawność lub długotrwała choroba rodziców, wyjazd rodzica za granicę, przebywanie opiekunów w zakładzie karnym, dysfunkcjonalność rodziny biologicznej (alkoholizm, narkomania).

Problemy rodzin zastępczych w Rzeszowie w najbliższej perspektywie.

Dziecko które trafia do rodziny zastępczej pochodzi ze środowiska o niskim statusie społecznym, często głęboko dysfunkcyjnym, posiada liczne deficyty rozwojowe, zaburzenia emocji i zachowania, trudności adaptacyjne, ponadto zaburzony obraz rodziny, roli kobiety i mężczyzny. W relacjach z dziećmi, które są umieszczane w rodzinach zastępczych zauważa się zaburzenia więzi i kontaktu, dystans, sprzeciw, upór. Złe doświadczenia pozostawiają efekty w postaci różnorodnych problemów z jakimi muszą się zmierzyć zarówno rodzice zastępczy jak i same dzieci. Czynniki te w znacznym stopniu wpływają na występowanie trudności w nauce i funkcjonowaniu w szkole.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadza wiele rozwiązań, które mają sprzyjać rozwojowi już istniejących rodzin zastępczych oraz tworzeniu nowych form pieczy zastępczej. Rodzice zastępczy obawiają się jednak, że zmiany wprowadzane przez ustawodawcę po raz kolejny zakłócą ich wcześniej opracowany system pomocy dziecku. Wielość przepisów, ich zawołałość i brak szczegółowych wyjaśnień co do formy otrzymywanej pomocy finansowej, wzbudza w nich niepokój.

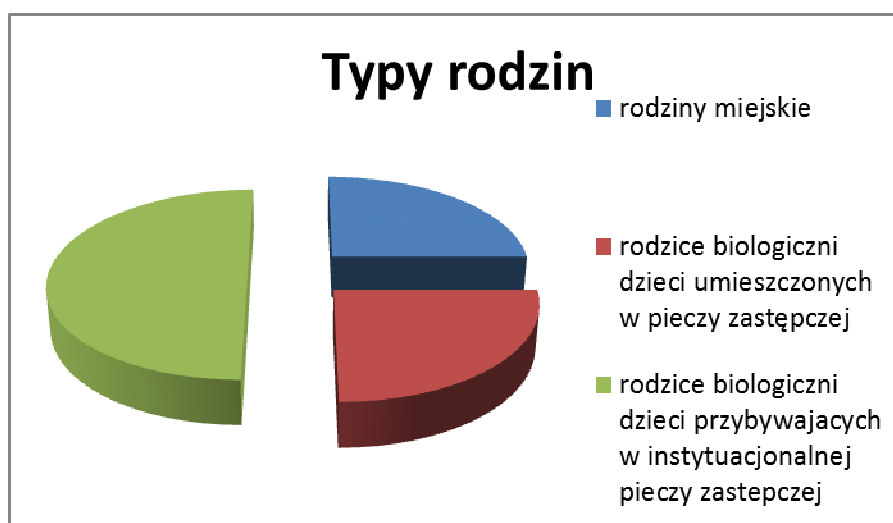
Najczęściej nierealistyczne i nieadekwatne oczekiwania rodziny zastępczej co do przyjętego dziecka z przeszłością i wieloprotblemowymi potrzebami, może być powodem rozczarowania i wypalenia rodziców zastępczych. Ważnym wydaje się rola organizatora pieczy zastępczej, który ma zapewnić rodzinom zastępczym szkolenia mające na celu podnoszenie ich kwalifikacji biorąc pod uwagę ich potrzeby oraz wsparcie w ramach grup wsparcia i rodzin pomocowych.

Patrząc na zakres zadań Zespołu do Spraw Organizacji Pieczy Zastępczej, można przypuszczać, że nowy system jest szansą na wyższą jakość pieczy zastępczej. Należy mieć nadzieję, że wdrażanie nowych rozwiązań okaże się słuszne i przyniesie większe niż dotychczas korzyści społeczne.

Zespół do Spraw Asysty Rodziny w 2012 roku zrealizował następujące zadania:

Zespół ds. Asysty Rodzinnej obejmuje wsparciem trzy grupy rodzin. Są to rodzice biologiczni:

- dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- zamieszkujący wraz z dziećmi na terenie miasta Rzeszowa.

W 2012 roku pracownicy socjalni tut. Ośrodka wyszli z ofertą usługi asystenta rodziny do 131 rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W przypadku 23 rodzin została podpisana zgoda na aktywną współpracę z asystentem rodziny.

Do najczęstszych problemów z którymi asystent rodziny pracuje należą:

- niskie umiejętności opiekuńczo-wychowawcze,
- brak pracy,
- niezaradność życiowa,
- molestowanie seksualne,
- konflikty z prawem,
- problemy zdrowotne,
- problemy emocjonalne,
- niepełnosprawność,
- uzależnienia,
- niski poziom umiejętności załatwiania spraw urzędowych,
- brak wiary w możliwość poprawy,
- niskie poczucie sprawczości oraz swojej kompetencji,
- zerwane więzi rodzinne .

W rodzinach z którymi realizowana była praca, asystent pomagał oraz towarzyszył w:

1. Wyrobieniu dokumentów - efekt: złożenie wniosku o dowód osobisty 1 osoba,
2. Przygotowaniu i złożeniu w danej instytucji pism urzędowych różnego typu: podań, wniosków, pozwów sądowych, odwołań, formularzy, CV - efekt: np. uzyskanie orzeczenia o niepełnosprawności dziecka 1 dziecko, podjęcie zatrudnienia 3 osoby, otrzymanie dofinansowania do czynszu 2 rodziny, rozłożenie na raty zadłużenia za mieszkanie 1 osoba,
3. Nawiązaniu kontaktów z innymi pracownikami instytucji społecznych, poradni specjalistycznych, organizacji pozarządowych - efekt: np. poprawa relacji z pracownikami placówek opiekuńczo – wychowawczych 7 rodzin, pedagogiem szkoły 6 rodzin, kuratorem 6 rodzin, psychologiem 2 osoby, wychowawcą świetlicy 2 rodziny; poszerzenie wiedzy na temat możliwych form i metod uzyskania wsparcia 23 rodziny,

- rozszerzenie kompetencji prowadzenia rozmów 20 osób, formułowania problemów 23 rodziny, uzyskiwania rzeczowych odpowiedzi 23 rodziny,
4. Zwiększaniu motywacji klientów do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, kontynuowania nauki, poszukiwania pracy - efekt: zarejestrowanie w PUP 3 osoby, złożenie swojej oferty w agencjach pośrednictwa pracy 2 osoby, założenie adresu e-mail 1 osoba,
 5. Za pomocą metod Podejścia Skoncentrowanego na Rozwiązaniach i Wywiadu Motywującego zwiększaniu motywacji do podjęcia terapii uzależnień, terapii rodzinnej, przyjmowania leków - efekt: uczestnictwo w grupie AA 1 osoba, uczestnictwo w terapii Krakowskiego Instytutu Psychoterapii realizowanego w Siemacha SPOT w Rzeszowie 3 rodziny, podjęcie leczenia specjalistycznego 3 osoby, uczestnictwo w rehabilitacji 1 osoba, wyrobienie okularów 1 osoba,
 6. Organizowaniu wsparcia materialnego w postaci nowej i używanej odzieży, mebli, artykułów szkolnych, sprzętu gospodarstwa domowego - efekt: skorzystanie z oferty akcji „Pomóż dzieciom przetrwać zimę”; w zamian za pracę 1 klientka wybierała ze sklepu EMAUS potrzebne jej rzeczy odzież, meble, sprzęt AGD, RTV,
 7. Rozwiązywaniu codziennych trudności poprzez zwiększanie kompetencji w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego i załatwiania spraw urzędowych - efekt: podniesienie umiejętności załatwiania spraw urzędowych – sąd, szkoła, spółdzielnia mieszkaniowa, poradnia 12 rodzin, podniesienie umiejętności w organizacji dnia codziennego 8 rodzin, utrzymanie porządku w mieszkaniu 12 rodzin, robieniu prania 3 osoby, przygotowywaniu posiłków 8 osób, dopilnowanie dzieci w realizowaniu obowiązków szkolnych 4 rodziców, poprawa wyników w nauce 4 rodziny, rozwój zainteresowań 3 dzieci,
 8. Poprawie relacji wewnątrzrodzinnych - efekt; uczestnictwo w terapii rodzinnej 2 rodziny, modelowanie poprawnej komunikacji 15 rodzin,
 9. Podnoszeniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, budowaniu autorytetu rodziców - efekt; zwiększenie zaangażowania w aktywne spędzanie czasu z dzieckiem: zabawa, spacer, wyjście na sanki, gra w szachy, układanie puzzli 8 rodzin; uczestnictwo w wywiadówkach 6 rodzin, umiejętność wydawania i egzekwowania poleceń od dzieci 3 rodziny, umiejętność okazywania miłości 3 rodziny, uświadomienie sobie problemów 12 rodzin, zagrożeń 3 rodziny, rozszerzenie perspektywy 7 rodzin, poprawa komunikacji z dzieckiem 15 rodzin, uwrażliwienie na

- potrzeby dziecka 7 rodzin, zwiększenie wiedzy na temat faz rozwojowych dzieci 3 rodziny, zwiększenie udziału w życiu kulturowym i społecznym 4 rodziny, aktywnego spędzania wolnego czasu w ramach możliwości finansowych rodziny (muzeum dobranocek, trasa podziemna, kino) 4 rodziny, zwiększenie dbałości o kultywowanie tradycji i zwyczajów rodzinnych integrujących rodzinę (np. obchodzenie dnia urodzin, pieczenie ciasta, symboliczne prezenty, dobre słowo itp.) 3 rodziny,
10. Podniesieniu poziomu higieny członków rodziny oraz estetyki wyglądu mieszkania - efekt; naprawa sprzętu gospodarstwa domowego 2 rodziny, podział obowiązków domowych pomiędzy członków rodziny 3 rodziny, dbanie o estetyczny wygląd mieszkania 8 rodzin,
 11. Wzroście umiejętności gospodarowania budżetem domowym, - efekt; zwiększenie świadomości w zakresie priorytetów wydatków rodziny (ponoszenie kosztów związanych z eksploatacją mieszkania) 2 rodziny,
 12. Odbudowaniu zdrowych postaw psychospołecznych, efekt: wzmocnienie poczucia sprawczości, wiary w możliwość poprawy sytuacji, wzrost poczucia kompetencji i włączenie w życie społeczne, zmiana postaw na prospołeczne, złagodzenie zachowań agresywnych 18 rodzin.

Rezultaty pracy.

Indywidualna praca z rodziną pozwala zaobserwować poziom motywacji klientów do podjęcia działań. Poprzez komplementowanie i ujawnianie zasobów u klientów nastąpił wzrost poczucia ich własnej wartości oraz skuteczności. Uświadomili sobie istnienie własnych umiejętności, możliwości i innych zasobów. Odkryli rozwiązania które już kiedyś się sprawdziły co zachęca ich do dalszych działań i daje im nadzieję, że poradzą sobie w przyszłości z innymi trudnościami. Ponadto mają poczucie, że są traktowani podmiotowo i jest szanowana ich godność. Nie odczuwają frustracji z powodu negatywnych ocen i postrzegania wyłącznie poprzez pryzmat deficytów. Mają możliwość uczestnictwa w procesie pomocowym, współdecydowania i współodpowiedzialności. Rodzina mimo zmian zachowuje tożsamość i niepowtarzalność, odzyskuje kontrolę nad własnym życiem i osiąga

samodzielność w pokonywaniu trudności życiowych. Wśród wielu klientów doszło do zmiany postawy, przekierowania z roszczeniowości na działania własne, z pytania „co mi się należy i co mogę dostać” na pytanie „co mogę, powinienem jeszcze zrobić”. Doszło w nich do uznania, iż służby społeczne nie muszą być wrogiem, a sprzymierzeńcem; klienci doświadczyli, że mogą pytać i oczekiwać rzetelnych informacji, że istnieje społeczny system zabezpieczenia, z którego mogą korzystać i z nim współpracować. Zauważalne stało się w nich zmniejszenie poczucia osamotnienia i bezsilności, zwiększenie koncentracji na przyszłości i odzyskanie poczucia wpływu na nią. W klientach nastąpił wzrost wiary w możliwość przełamania pokoleniowych trudności i rodzinnego schematu, co motywuje ich do budowania nowej rzeczywistości i podnoszenia jakości swojego życia.

Dla realizacji wyżej przedstawionych zadań podjętych przez beneficjentów jak również asystentów rodziny Zespół ds. Asysty rodzinnej założył podjęcie następujących działań:

1. Wsparcie interdyscyplinarne
 - powołanie zespołów w celu zasadności przyznania rodzinie asystenta rodziny,
 - udział w zespołach do spraw oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej,
 - udział w zespołach do spraw oceny sytuacji dziecka przebywającego w placówce opiekuńczo-wychowawczej,
 - powołanie zespołów z udziałem członków rodziny mające na celu poszukiwanie rozwiązań i skoordynowanie działań,
2. Poradnictwo specjalistyczne (konsultacje z prawnikiem, psychiatrą, psychologiem, pedagogiem), możliwość uczestnictwa w terapii świadczonej przez terapeutów z Krakowskiego Instytutu Psychoterapii w Siemacha SPOT,
3. Pomoc finansowa oraz rzeczowa (rodziny objęte są wsparciem finansowym z tut. Ośrodka oraz pomocą rzeczową z organizacji pozarządowych np. Emaus Rzeszów – w zamian za pracę klient może wybierać ze sklepu potrzebne mu rzeczy np. odzież, meble, sprzęt AGD, RTV),
4. Ścisła współpraca z pracownikami socjalnymi,
5. Ścisła współpraca z koordynatorami pieczy zastępczej,
6. Współpraca z pracownikami placówek opiekuńczo-wychowawczych,
7. Współpraca z pedagogami oraz wychowawcami klas,

8. Współpraca ze służbą zdrowia – lekarze, pielęgniarki,
9. Współpraca z Policją,
10. Współpraca ze specjalistycznymi świetlicami,
11. Systematyczne podwyższanie kompetencji asystenta rodziny poprzez wprowadzenie superwizji, udziału w szkoleniach oraz konferencjach,
12. Współpraca z Sądem.

Część III.

Potrzeby oraz oczekiwania w zakresie pieczy zastępczej oraz asystentury rodziny.

Podsumowując roczną pracę Zespołu do Spraw Pieczy zastępczej oraz Zespołu do Spraw Asysty Rodziny, można wskazać obszary potrzeb.

W zakresie rodzinnej pieczy zastępczej odpowiedzią na nie będzie inicjowanie nowych form wsparcia dla rodzin i dzieci w rodzinach zastępczych, uwzględniających zasoby środowiska lokalnego, promowania dobrych praktyk oraz animowanie środowiska lokalnego do działań integracyjnych z udziałem rodzin zastępczych. Pozyskiwanie w miarę potrzeb kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej: zawodowej, niezawodowej i rodziny pomocowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka poprzez akcje promujące ideę rodzicielstwa zastępczego (media, strony internetowe), organizowanie szkoleń dla pozyskanych kandydatów, wspieranie istniejących rodzin zastępczych w ramach grupy wsparcia oraz organizowanie specjalistycznych szkoleń mających na celu podniesienie ich kwalifikacji.

W asyście rodzinnej w wyniku kilkumiesięcznych doświadczeń dostrzegalne są potrzeby w zakresie organizacji dodatkowego wsparcia dla dzieci, młodzieży oraz rodziców przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze. Zasadnym będzie zorganizowanie warsztatów dla rodziców celem których będzie podniesienie umiejętności wychowawczych w obszarze stawiania granic dziecku oraz wyciągania konsekwencji, a także wprowadzenie wolontariuszy którzy będą pomagać w odrabianiu lekcji (nauka czytania, pisanie, itp.), pomogą w rozwijaniu zainteresowań dzieci, będą modelować prawidłową komunikację z dzieckiem. Istotnym wydaje się również poszerzanie możliwości rozwoju społecznego i kulturowego rodzin poprzez uczestnictwo w ofercie kulturowej miasta (bilety do kina, teatru, fantazji, na basen itp.). Kreśli się również potrzeba zorganizowania spotkania z kuratorami sądowymi celem przedstawienia pracy asystenta na rzecz kompleksowego wsparcia dla rodziny.

Dodatkowo, niezbędnym elementem dla procesu standaryzacji usług w postaci koordynatora pieczy zastępczej jak również asystenta rodziny jest dbałość o rozwój i proces kształcenia służb pomocowych poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach, konferencjach jak też wymiana doświadczeń środowiska .